

มท ๑
ความรุ้ทั่วไปของจังหวัดอุดรธานี

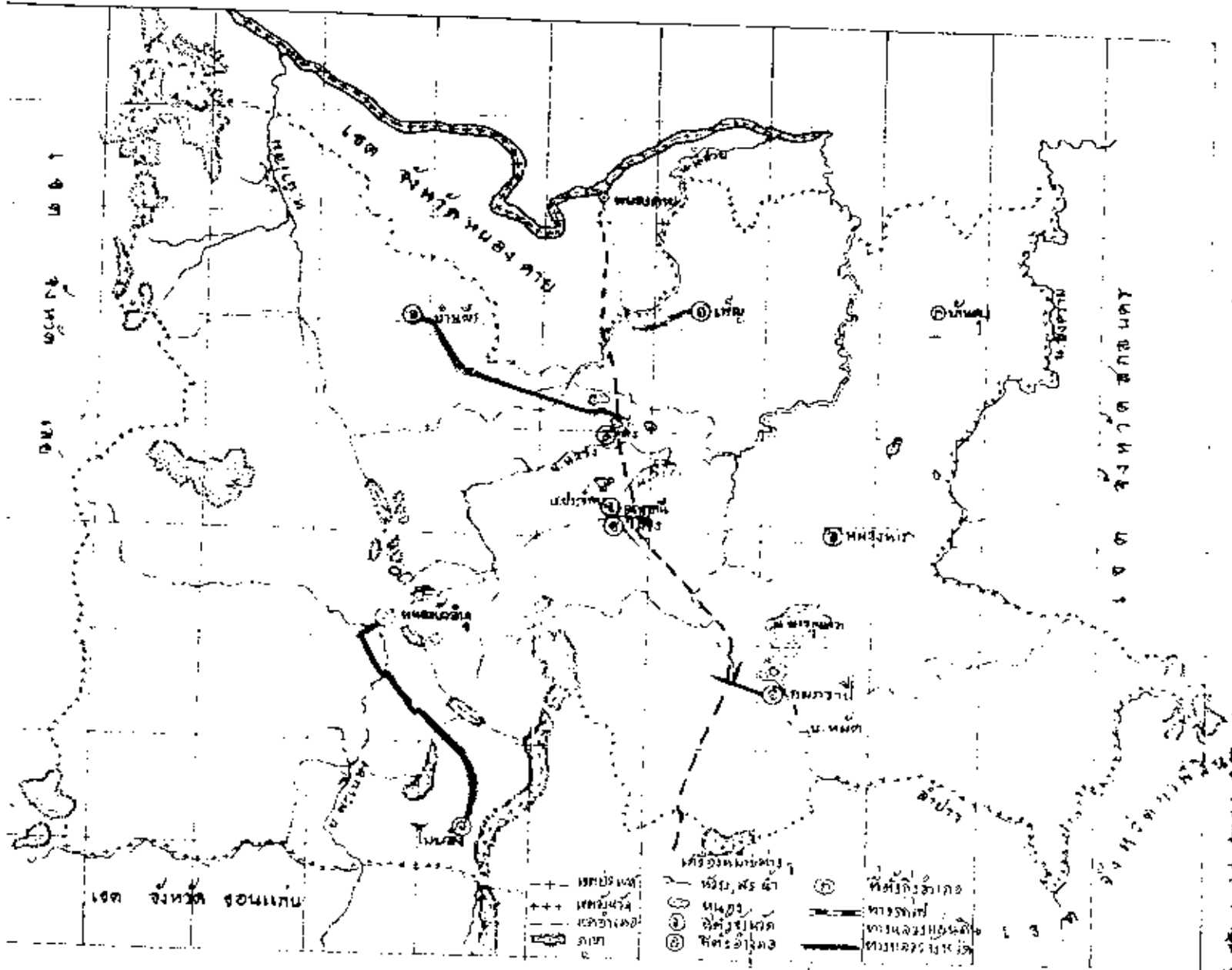

๑.๑ ภูมิศาสตร์

จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดพระนคร ห่างจากลำแม่น้ำโขงตรงที่ตั้งจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย และประเทศลาว เป็นระยะทางประมาณ ๕๕ กิโลเมตร สำหรับแผนที่จังหวัดอุดรธานี ได้แสดงไว้ในรูปที่ ๑.๑ เฉพาะตัวจังหวัดอุดรธานี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ :-

- ทิศเหนือ จดเขตอำเภอท่าบ่อ, อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย, อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย มีลำน้ำหวน ลำน้ำสวย ลำน้ำหลวง และลำน้ำเจียมกันเป็นเขต
- ทิศตะวันออก จดเขตอำเภอรือเสาะ, อำเภอสว่างแดนดิน และอำเภอน้ำขุ่นของจังหวัดสกลนคร มีลำน้ำสงคราม ห้วยคันชาติ และภูเขาเหล็กกันเป็นเขต
- ทิศใต้ จดเขตอำเภอน้ำพอง อำเภอภูเวียง ของจังหวัดขอนแก่น มีลำน้ำพองกันเป็นเขต และจดเขตอำเภอสหัสขันธ์ ของจังหวัดมหาสารคาม มีลำน้ำป่าวกกันเป็นเขต
- ทิศตะวันตก จดเขตอำเภอเชียงคาน อำเภอวังสะพุง ของจังหวัดเลย มีภูเขาฟ้า ภูเขาหลวงและหนองไผ่กันเป็นเขต

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอุดรธานีเป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๕๕ เมตร มีเขาทางทิศตะวันตกติดกันเป็นเทือก จากอำเภอเขตจังหวัดขอนแก่น ติดต่อกันถึงจังหวัดเลยจนจดแม่น้ำโขง และทางทิศตะวันออกมีภูเขาเหล็กซึ่งถือเป็นอาณาเขต มีลำน้ำหวนและลำน้ำขุ่นไม่ก่อยมีความสำคัญในทางคมนาคม นอกจาก

การพลังงานแห่งชาติ
กองควบคุมและส่งเสริม

ผู้เขียน ผู้ตรวจ	วิศกร ผู้ออกแบบ	การแก้ไข ใช้ตั้งแต่
---------------------	--------------------	------------------------

แผนที่จังหวัดอุดรธานี

↑

มาตราส่วน	หมายเลข
1 : 725000	11

อาศัยเกี่ยวกับการเพาะปลูกเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ ๕ สาย ดังนี้ .-

๑. ลำห้วยหลวง มีความยาวประมาณ ๑๔๐ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูพาน ในท้องที่อำเภอหนองบัวลำภู ไหลผ่านที่ราบอำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอเพ็ญ อำเภอหนองหาร ลงสู่แม่น้ำโขง

๒. ลำน้ำสงคราม มีความยาวประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดในท้องที่จังหวัดสกลนคร และไหลผ่านที่ราบอำเภอหนองหาร ลงสู่แม่น้ำโขง

๓. ลำน้ำปะเนียง มีความยาวประมาณ ๕๑ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูพาน ไหลผ่านอำเภอกุมภวาปีลงสู่แม่น้ำโขง ในท้องที่จังหวัดขอนแก่น

๔. ลำน้ำป่าว มีความยาวประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากหนองหารในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อำเภอเพ็ญ ลงสู่แม่น้ำโขง

สภาพของดินฟ้าอากาศของจังหวัดนี้ ในฤดูร้อนมีอุณหภูมิสูงมาก เคยมีอุณหภูมิสูงถึง ๔๓ องศาเซลเซียส และในฤดูหนาวมีอากาศหนาวมาก และเคยมีอุณหภูมิต่ำถึง ๘ องศาเซลเซียส สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูร้อนและฤดูหนาว เป็น ๓๒ และ ๑๓.๕ องศาเซลเซียส ความสำคัญ

๑.๒ ผลเมืองและอาชีพ

จำนวนพลเมืองจากสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ มีประมาณ ๙๔๔,๐๙๔ คน จัดได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีพลเมืองมากเป็นอันดับที่เจ็ดของประเทศไทย จังหวัดนี้มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๙๐๕ ตารางกิโลเมตร ในจำนวนนี้เป็นเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรประมาณ ๒๐ % เป็นเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ ๔๐.๕ % เนื้อที่หนองบึงประมาณ ๕.๔ % นอกนั้นเป็นเนื้อที่ที่ยังไม่ไถ่จำแนก

สำหรับจำนวนพลเมืองและพื้นที่ของแต่ละอำเภอนั้นได้แสดงไว้ในตารางที่

๑.๑ จะเห็นว่าในปีพ.ศ. ๒๕๐๓ จำนวนพลเมืองทั้งหมดของจังหวัดนี้มีประมาณ

๙๔๔,๐๙๔ คน เป็นความหนาแน่นของพลเมืองโดยเฉลี่ยเป็น ๔๔.๙ คนต่อตาราง-

กิโลเมตร และความหนาแน่นของพลเมืองทั่วประเทศมีประมาณ ๙๒ คนต่อตารางกิโลเมตร

เมื่อเปรียบเทียบจังหวัดใกล้เคียงของจังหวัดนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดอุดรธานี มีอัตราการเพิ่มของผลเมืองอยู่ในเกณฑ์สูง กล่าวคือในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ มีจำนวนผลเมืองทั้งจังหวัดประมาณ ๓๔๖,๖๑๖ คน และในปีพ.ศ. ๒๕๐๓ มีผลเมืองทั้งหมด ๓๔๔,๖๓๔ คน คือมีอัตราการเพิ่มในระยะดังกล่าวโดยเฉลี่ยปีละ ๕ % การที่มีจำนวนผลเมืองเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการเคลื่อนย้ายหรือการอพยพของผลเมืองที่มาจากจังหวัดใกล้เคียง เพราะฉะนั้นในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคนี้ ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกและทำนาไม่คอยไถยล ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่แห้งแล้งและกันการน้ำ แต่จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์เหนือกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเดียวกันนี้ ประกอบกับเป็นจังหวัดที่อยู่บนเส้นทางผ่านเพื่อเดินทางไปจังหวัดหนองคาย และนครพนม เพื่อส่งสินค้าไปยังประเทศลาว

ผลเมืองของจังหวัดนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือประมาณ ๘๖ % ของจำนวนผลเมืองในจังหวัดนี้เป็นเกษตรกร ซึ่งมีการเพาะปลูกเป็นหลัก การเลี้ยงสัตว์มีทำกันอย่างจริงจังบ้างแต่เป็นส่วนน้อย กล่าวคือ เลี้ยงกันในครอบครัว เลี้ยงละน้อยพอเป็นอาหาร เฉพาะครอบครัวเท่านั้น การเกษตรส่วนมากมักไปในทางเพาะปลูก มีการทำนา ทำไร่ปลูกอ้อย ไร่ละหุ่ง ชาวโพน ไร่ หัก ป่า การประมง เป็นต้น การประกอบกิจการอาชีพคานการอุตสาหกรรมก็มีบ้าง และที่รับจ้างเป็นกรรมกร ในโรงงานอุตสาหกรรมก็มี โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มี โรงสีข้าว โรงเลื่อยไม้ โรงงานน้ำตาล โรงน้ำแข็ง และโรงกลึง เป็นต้น นอกจากนี้มีการทอผ้าซึ่งมีเป็นงานอดิเรก การทำเครื่องปั้นดินเผา การเผาถ่าน และการทอเสื่ออก

เนื่องจากอาชีพหลักเป็นการเพาะปลูกข้าว และในตารางที่ ๑.๒ เป็นตัวเลขเกี่ยวกับผลผลิตในจังหวัดอุดรธานี เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคนี้ ในตารางดังกล่าวแสดงเฉพาะ ๕ จังหวัด ส่วนอีก ๖ จังหวัดที่เหลือนั้น ผลของกรรายงานยังไม่เสร็จเรียบร้อย จากตารางดังกล่าวปรากฏว่า การเพาะปลูกข้าวโดยผลผลิตต่อไร่ สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือเป็น ๒๔๐.๓ กิโลกรัมต่อเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด หรือ ๒๕๖.๒ กิโลกรัมต่อเนื้อที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด

ตารางที่ ๑.๑ จำนวนพลเมืองและพื้นที่แต่ละอำเภอ

<u>รายชื่ออำเภอ</u>	<u>พื้นที่</u> (ตารางกิโลเมตร)	<u>พลเมืองในปีพ.ศ. ๒๕๐๓</u> (คน)	<u>ความหนาแน่นของประชากร</u> (คนกตารวากิโลเมตร)
๑. อำเภอเมือง	๒,๒๓๔	๑๔๒,๗๔๔	๘๑.๘
๒. อำเภอกุนทรวาปี	๓,๖๗๔	๑๓๘,๕๕๐	๔๐.๐
๓. อำเภอหนองหาร กิ่งอำเภอยานชุมน	๒,๕๘๑	๑๐๑,๒๒๓ ๑๘,๕๕๗	๔๖.๖
๔. อำเภอหนองบัวลำภู	๔,๒๗๗	๑๔๓,๓๓๐	๓๓.๘
๕. อำเภอโนนสัง	๕๗๐	๔๕,๕๖๔	๘๗.๗
๖. อำเภอยานมือง	๒,๒๖๔	๕๖,๗๕๔	๒๕.๕
๗. อำเภอเข็ญ	๑,๑๘๐	๕๑,๕๖๔	๔๓.๗
<u>รวมทั้งหมด</u>	<u>๑๖,๗๐๕</u>	<u>๗๔๔,๑๗๔</u>	<u>๔๔.๗</u>

ตารางที่ ๑.๒ ผลผลิตทางการปลูกข้าวเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายชื่อจังหวัด	ผลผลิต เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม)	ผลผลิต, กิโลกรัมต่อไร่	
				เนื้อที่เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บเกี่ยว
๑. อุตรดิตถ์	๑,๔๗๖,๒๐๕	๑,๔๐๖,๒๕๖	๓๕๔,๖๗๗,๕๕๘	๒๔๐.๓	๒๕๖.๒
๒. ขอนแก่น	๑,๖๒๑,๕๓๕	๑,๕๔๘,๘๘๓	๕๕๗,๓๗๕,๓๐๓	๑๘๓.๓	๒๖๘.๘
๓. กาฬสินธุ์	๘๕๕,๖๗๓	๘๘๑,๒๕๖	๑๖๗,๓๘๘,๐๗๒	๑๙๕.๘	๒๑๕.๖
๔. นครพนม	๕๕๐,๕๕๘	๕๒๕,๓๓๖	๑๒๐,๐๑๖,๓๖๖	๒๑๘.๐	๒๕๘.๘
๕. สุรินทร์	๑,๕๐๗,๗๗๕	๑,๓๓๐,๑๕๓	๖๖๘,๕๒๖,๗๗๘	๑๕๑.๘	๑๙๖.๑
๖. อุบลราชธานี	๒,๗๑๕,๘๖๒	๒,๕๓๐,๓๖๖	๓๕๘,๓๓๓,๖๗๘	๑๓๒.๐	๑๕๗.๕
๗. นครราชสีมา	๑,๗๖๕,๕๗๕	๑,๖๘๗,๗๖๘	๓๐๐,๕๘๗,๘๖๗	๑๗๕.๒	๒๓๓.๕
๘. ร้อยเอ็ด	๑,๕๘๐,๕๗๖	๑,๕๕๓,๕๕๘	๑๕๒,๑๑๘,๕๑๗	๑๖๕.๘	๑๕๓.๓
๙. มหาสารคาม	๑,๒๑๑,๕๕๐	๘๕๕,๘๖๓	๑๕๘,๗๗๕,๑๕๑	๑๓๑.๐	๑๕๕.๕

๑.๓ การคมนาคม

ก. การคมนาคมติดต่อภายนอก เนื่องจากจังหวัดอุตรธานี ตั้งอยู่ในย่านกลางของท้องที่เป็นเขตอุตสาหกรรม จึงมีการคมนาคมติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้มากแห่ง ดังนี้ .-

๑. ถนนจากจังหวัดอุตรธานี ไปยังจังหวัดหนองคาย มีระยะทาง ๕๑ กิโลเมตร เป็นทางหลวงแผ่นดินที่จัดอยู่ในชั้นที่ ๕ มีรถยนต์โดยสารรับส่งประชาชนและสินค้าเป็นประจำทุกวัน

๒. ถนนจากจังหวัดอุตรธานี ไปยังจังหวัดขอนแก่น มีระยะทาง ๑๒๒ กิโลเมตร เป็นทางหลวงแผ่นดินที่จัดอยู่ในชั้นที่ ๕ และมีรถยนต์โดยสารรับส่งประชาชนและสินค้าเป็นประจำทุกวัน

๓. ถนนจากจังหวัดอุตรธานี ไปยังจังหวัดนครพนม ผ่านจังหวัดสกลนคร มีระยะทาง ๒๔๑ กิโลเมตร เป็นทางหลวงแผ่นดินที่ลงคืนลูกรังไว้ แต่ใช้การได้ดี

๔. ถนนจากจังหวัดอุตรธานี ไปยังจังหวัดเลย ถนนสายนี้กำลังอยู่ในระหว่างทำการก่อสร้างตามโครงการสร้างทางของกรมทางหลวงแผ่นดิน จึงสามารถติดต่อได้เฉพาะหน้าแลง

๕. เป็นสถานีทางยานของรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีเส้นทางมาจากหนองคาย - อุตรธานี - นครราชสีมา - กรุงเทพฯ

๖. มีสนามบินที่ใช้ติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ที่สำคัญได้

ข. การคมนาคมติดต่อภายใน การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอเมืองอุตรธานี กับอำเภอต่าง ๆ ใกล้เคียง โดยมียะยะทางห่างจากอำเภอเมืองอุตรธานี ดังต่อไปนี้

อำเภอหนองหาร	เป็นระยะทาง	๓๕	กิโลเมตร
อำเภอเข็ญ	"	๓๔	"
อำเภอนาน้อย	"	๔๖	"

อำเภอภูมิกวาวี่	เป็นระยะทาง	๓๘	กิโลเมตร
อำเภอบ้านคุง	"	๓๕	"
อำเภอโนนสัง	"	๔๐	"
อำเภอหนองบัวลำภู	"	๔๖	"

๑.๔ การปกครอง

จังหวัดอุดรธานี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ดังรายชื่อตั้งต่อไปนี้คือ

๑. อำเภอเมืองอุดรธานี
๒. อำเภอภูมิกวาวี่
๓. อำเภอหนองหาร
๔. อำเภอเตี๊ญ
๕. อำเภอบ้านค้อ
๖. อำเภอหนองบัวลำภู
๗. อำเภอโนนสัง
๘. อำเภอบ้านคุง

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดอุดรธานี

วัตถุดิบนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะชักจูงให้มีโรงงานอุตสาหกรรมได้ สำหรับวัตถุดิบที่มีอยู่ในจังหวัดนี้ที่นับว่าสำคัญ ๆ มีดังนี้ คือ

๑. เกลือหิน ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเคมี เช่น ทำกรดต่าง ๆ
๒. ปอแก้ว นิคมปลูกกันโดยทั่วไป คาดว่าจะมีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตเชือกและพรม
๓. ข้าวและพืชไร่ อาจจะมีโรงงานเพื่อการผลิตแป้ง

๔. ป่าไม้ ปรากฏว่าที่จังหวัดนี้คุณไปช่วยป่าไม้พันธุ์ต่าง ๆ โรงเลื่อยไม้ที่มีอยู่ในขณะนั้นว่ามีน้อย เมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้แปรรูป เพื่อประโยชน์ในคานวส์อุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นได้ ในเมื่อวัตถุดิบก็มีอยู่แล้ว

๕. อ้อย นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย ขณะนี้มีโรงงานที่ผลิตน้ำตาลทรายขาวบางแต่น้อย คาดว่าในอนาคตควรมีโรงงานประเภทนี้เพิ่มขึ้นอีก และกากอ้อยอาจจะนำมาทำวัสดุก่อสร้างได้อีกด้วย

๖. แร่ธาตุ สำหรับแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ตะกั่ว แมงกานีส และเหล็ก เนื่องจากภูมิประเทศของจังหวัดนี้มีภูเขาสูงมาก และคาดว่าแร่ธาตุดังกล่าวควรมีบ้าง หากมีขึ้น ควรจะมีโรงงานถลุงแร่ดังกล่าวขึ้น